

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

децембар 2024 / број 147 12/2024

Рад од куће и рад на даљину с аспекта безбедности и здравља на раду

- ▶ Актуелни аспекти формирања и достављања акта о отказу уговора о раду
- ▶ Накнада по основу рада запослених
- ▶ Прекид грађанских поступака – други део
- ▶ Потрошачке преваре
- ▶ Заштита правног интереса у управном поступку
- ▶ Поступање послодавца пре доношења решења о отказу уговора о раду у случају из члана 179. став 1. тачка 1) Закона о раду
- ▶ Планирање новог запошљавања и додатног радног ангажовања код корисника јавних средстава за 2025. годину
- ▶ Застарелост потраживања према контролном члану ДОО и контролном акционару АД који су брисани у поступку принудне ликвидације

Србија - Влагифор, водоград Гостиле.

ДИВНА

Здравствена Вода Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Преплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравом и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА ВРТУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Вера Божић Трефалт
Вера Кусовац
Драгана Марчетић
Жељко Албанезе
Маја Матић
Миодраг Васић
Саша Кулић
Симо Косић
Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
. - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Технолошки напредак довео је до промене организације рада тако што су информационе технологије нашле све већу примену у свакодневном пословању, односно омогућиле су да се рад обавља ван просторија послодавца. У овом броју сагледано је како послодавац управља безбедношћу и здрављем на раду приликом таквог рада и шта се од запослених очекује.

Питање форме и садржаја акта о отказу о раду и како се тај акт доставља битни су за оцену законитости отказа уговора о раду, па су у рубрици „Радно право” детаљно анализирани наведени институти, као и судска пракса која се тиче услова под којима послодавац може да откаже уговор о раду запосленом ако не остварује резултате рада или нема потребна знања и способности за обављање послова на којима ради.

У рубрици „Грађанско право” размотрена је судска пракса о прекиду поступка који одређује суд, уз примере из судске праксе који се односе на пропусте у одлукама о прекиду поступка и делимични прекид поступка.

У рубрици „Привредно право” указано је на одређене дилеме у примени члана 548. Закона о привредним односима, којим су регулисане последице брисања друштва из регистра у случају принудне ликвидације, с тим што су размотрене и превентивне мере које могу да спрече настанак или ублаже последице потрошачких превара, уколико до њих дође.

Рубрика „Поводом” посвећена је институцијама које умногоме утичу на свакидашњи живот грађана – банкама, с обзиром на њихов међународни дан 4. децембар, док је у рубрици „Кад језик пресуди” са становишта форензичке лингвистике анализирана теорија учтивости кроз случај из стране судске праксе, уз још два случаја из домаће судске праксе.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменим, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPISI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

РАДНО ПРАВО

- 4 Рад од куће и рад на даљину с аспекта безбедности и здравља на раду
- 12 Актуелни аспекти формирања и достављања акта о отказу уговора о раду
- 20 Поступање послодавца пре доношења решења о отказу уговора о раду у случају из члана 179. став 1. тачка 1) Закона о раду
- 25 Накнада по основу рада запослених
- 31 Планирање новог запошљавања и додатног радног ангажовања код корисника јавних средстава за 2025. годину

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 42 Прекид грађанских поступака – други део

ПРИВРЕДНО ПРАВО

- 57 Застарелост потраживања према контролном члану ДОО и контролном акционару АД који су брисани у поступку принудне ликвидације
- 62 Потрошачке преваре

УПРАВНО ПРАВО

- 69 Заштита правног интереса у управном поступку

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

- 80 Новији правни ставови Кривичног и Грађанског одељења Врховног суда

РУБРИКЕ

- 74 Портал читалаца
- 78 Календар важења правних аката
- 87 Кад језик пресуди: Теорија социјалне учтивости и говор мржње у јавности и у медијима са становишта форензичке лингвистике
- 95 Поводом Међународног дана банака 4. децембра
- 110 Преглед прописа донетих између два броја

Рад од куће и рад на даљину с аспекта безбедности и здравља на раду

У тексту је стављен акценат на поступке обезбеђивања мера безбедности и здравља на раду запослених за рад од куће и за рад на даљину, али су дате и инструкције послодавцима и запосленима за безбедан и здрав рад од куће.

Вера Божић Трефалт, дипл. правник
мр Симо Косић, дипл. инж. машинства

1. Увод

Развој и унапређење информационих технологија омогућили су да рад од куће и рад на даљину све више постају уобичајени начини обављања послова за велики број запослених. Чињеница је да су рад од куће и рад на даљину специфична врста радова које запослени обавља ван просторија послодавца, због чега увођење таквог начина рада захтева претходно спровођење законских, као и других мера.

Послодавац треба да има подједнак приступ спровођењу мера безбедности и здрављу на раду од куће и на даљину, као и у случају када запослени обављају послове у простору који је намењен за обављање послова код послодавца у објекту намењеном за радне и помоћне просторије или на отвореном, у ком запослени борави или има приступ у току рада и који је под непосредном или посредном контролом послодавца. То значи да ће послодавац управљати безбедношћу и здрављем на раду на исти начин као и када запослени обављају послове који су у његовом интересу. С друге стране, од запослених се очекује да сарађују с послодавцем и да посао обављају савесно, у складу с писаним упутствима и смерницама које је послодавац припремио.

Технолошки напредак довео је до промене организације рада тако што су информационе технологије нашле све већу примену у свакодневном пословању, односно омогу-

ћиле су да се рад обавља ван просторија послодавца. Рад од куће и рад на даљину јесте коришћење информационих и комуникационих технологија (рачунар, преносиви рачунар – лаптоп, паметни телефон и таблет) које омогућавају обављање послова ван просторија послодавца. Рад од куће и рад на даљину постали су законом прописани начини рада, али само тамо где је то могуће организовати узимајући у обзир делатност послодавца, јер је очигледно да се не могу сви послови и задаци обављати ван просторија послодавца, односно конкретног радног места. Наиме, постоје делатности, занимања и послови чији рад од куће није изводљив, односно немогуће га је обавити.

Како би био регулисан радноправни статус запосленог на раду од куће и на даљину, неопходно је да послодавац с њим закључи анекс уговора о раду, којим ће се уговорити могућност обављања рада од куће и рада на даљину за одређени временски период, у складу са одлуком о распореду радног времена коју доноси послодавац у зависности од потреба посла. Анексом уговора о раду дефинишу се права и обавезе запосленог за време рада од куће и рада на даљину у складу са законом (Законом о раду), који ће се примењивати када год се обавља такав рад.

Услови за обављање рада од куће прописани су Законом о раду. Њим је прописана садржина уговора о раду којим се заснива радни однос за обављање послова ван просторија послодавца, који обухвата рад на даљину и рад од куће. Тиме је обезбеђена радноправна заштита поменуте категорије запослених, која се односи на радно време, контролу рада,

Послодавац неће признавати повреде на раду нити повезане захтеве за накнаду штета које су настале услед непримењених или неправилно примењених мера безбедности и здравља на раду приликом сређивања и прилагођавања радног простора за рад од куће у достављеним инструкцијама за сређивање радног простора (неће признавати као повреде на раду повреде које се догоде на путу од куће до посла и од посла до куће у случају рада од куће, тако да мора тачно да се наведе где му је локација радног места – где ради – места рада).

У случају повреде на раду послодавац поступа у складу са Правилником о садржају и начину издавања обрасца извештаја о повреди на раду и професионалном обољењу („Сл. гласник РС” бр. 72/06, 84/06 – исправка, 4/16, 106/18 и 14/19).

5. Инструкције за безбедан и здрав рад од куће

Послодавац обезбеђује допуну аката о процени ризика за безбедан и здрав рад ризицима за рад од куће у складу с Правилником о начину и поступку процене ризика на радним месту и у радној средини. Он може да донесе акт о процени ризика за рад од куће и за рад на даљину који не чини допуну акта о процени ризика за безбедан и здрав рад организације. Наведена документација доставља се свим запосленима који раде од куће.

У складу с Програмом обуке за безбедан и здрав рад послодавац обавља обуку за безбедан и здрав рад од куће. Запослени је дужан да писаним путем обавести послодавца уколико рад од куће постане небезбедан, односно уколико сматра да у радној средини постоје ризици за безбедност и здравље. У том случају послодавац може да откаже споразум уколико престану прописани услови за безбедан и здрав рад или до отклањања пријављених неправилности.

Остала питања, као што су радне процедуре приликом обављања рада од куће, радно време, одмор у току дневног рада, надзор над радом запослених, средства за рад, приступ информационом систему и др., детаљније су уређена општим актом или анексом уговора о раду.

Рад на даљину не обавља се из места пребивалишта односно боравишта или другог места становања – из куће, већ из простора који није простор послодавца (било који простор – отворен простор, парк, кафић, друга држава), који није под непосредном контролом послодавца. Због тога мере безбедности и здравља на раду не могу да се базирају на контролној листи за проверу услова за рад од куће. У тој ситуацији поставља се питање утврђивања повреде на раду.

Видејте: „Коментар Закона о безбедности и здрављу на раду”, Вера Божић Трефалт и Симо Косић, Службени гласник 2023.

ИНГ-ПРО

Актуелни аспекти формирања и достављања акта о отказу уговора о раду

Недостаци у форми и садржају решења о отказу уговора о раду, али и у начину достављања тог акта могу да проузрокују да отказ уговора о раду буде незаконит, па у наставку следи више детаља о одредбама Закона о раду које су посвећене тим важним институтима, уз осврт на судску праксу и службена мишљења надлежних органа.

Мр Жељко Албанезе

Увод

Према члану 30. Закона о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/213, 75/2014 и 113/2017 – даље: Закон) радни однос заснива се уговором о раду који закључују запослени и послодавац. Уговор се сматра закљученим када га потпишу запослени и послодавац (у чије име и за чији рачун уговор о раду закључује надлежни орган код послодавца, односно лице утврђено законом или општим актом послодавца, или лице које они овласте). Истовремено, према члану 185. став 1. Закона, уговор о раду отказује се решењем у писаном облику, које обавезно садржи образложење и поуку о правном леку. Решење мора да се достави запосленом лично, у просторијама послодавца, односно на адресу пребивалишта или боравишта запосленог. Уколико послодавац није могао тако да достави решење, дужан је да о томе сачини писмену белешку, па да решење објави на својој огласној табли. По истеку рока од осам дана од дана објављивања на огласној табли решење се сматра достављеним. Запослени је дужан да наредног дана од дана пријема решења у писаном облику обавести послодавца ако жели да спор решава пред арбитром. Према томе, решење о престанку радног односа које не може да се достави запосленом лично, у

просторијама послодавца, односно на адресу пребивалишта или боравишта запосленог, може да се објави на огласној табли послодавца и сматра се достављеним по истеку осам дана од дана објављивања.

То су основна законска решења која се тичу достављања акта о отказу уговора о раду, тако да су у наставку те законске одредбе детаљније приказане на основу судске праксе и мишљења надлежних органа.

Недоношење одлуке у писаном облику

Како је већ истакнуто, у члану 185. став 1. Закона прецизирано је да се уговор о раду отказује решењем – у писаном облику. Стога радни однос запосленом код послодавца законито може да престане само на основу одлуке послодавца која има карактер строго формалноправног акта, који садржи основ престанка радног односа, образложење и поуку о правном леку. У случају да наведени акт нема наведену форму, запосленом не може да престане радни однос.

У конкретном случају, иако је конкретно лице – тужилац био у сталном радном односу код туженог, тужени није донео одлуку у писаном облику о престанку радног односа тужиоцу нити је обављена исплата зараде и накнаде зараде из члана 186. Закона, односно донета правилна и законита одлука о престанку радног односа. То практично значи да тужиоцу радни однос није ни престао јер није ни утврђен престанак радног односа и основ

налази на боловању. Наиме, наступање привремене спречености за рад због болести не одлаже престанак радног односа ако су се стекли законом прописани услови за престанак радног односа.

Дакле, нема сметњи да се запосленом који је испунио услове за престанак радног односа, на пример, ако је услед технолошких, економских или организационих промена престала потреба за обављањем одређеног посла, донесе и уручи решење о отказу уговора о раду за време док се налази на боловању, ако то није учињено пре наступања привремене спречености за рад.

Садржај решења о отказу

Независно од тога о којој је врсти решења реч, решење о престанку радног односа, као и свако друго решење којим се одлучује о правима, обавезама и одговорностима из радног односа, доноси послодавац. Овлашћење за доношење решења има директор или запослени којег он овласти. Овлашћење за доношење решења, уколико је дато запосленом, мора да буде сачињено у писменом облику.

Само решење о престанку радног односа мора да буде сачињено у писменој форми и мора да садржи: увод, диспозитив, образложење и поуку о правном леку:

■ Увод решења садржи назив органа који доноси решење и пропис о надлежности тог органа за доношење решења. Уколико решење доноси запослени којег је директор овластио за одлучивање у конкретној правној ствари, увод мора да садржи и број и датум овлашћења.

■ Диспозитивом се решава у правној ствари у целини, с тим што мора да буде јасан и одређен, као и да садржи одлуку послодавца о престанку радног односа запосленог с прецизно утврђеним датумом.

■ Образложење решења садржи утврђено чињенично стање, разлоге који су били одлучни при оцени доказа и правне прописе и разлоге који, с обзиром на утврђено чињенично стање, упућују на решење које је дато у диспозитиву.

При давању отказа уговора о раду послодавац у диспозитиву решења наводи и конкретно трајање отказног рока, односно исплату накнаде зараде у случају да се са запосленим споразуме да престане с радом пре стека отказног рока. Полазећи од тога да је законском одредбом утврђено максимално трајање отказног рока, одредбе општег акта и уговора о раду којима се утврђује отказни рок у дужем трајању од 30 дана у супротности су са Законом, с тим што се Закон непосредно примењује у случајевима када је у општем акту утврђен дужи отказни рок од 30 дана.

■ С обзиром на то да запослени против решења о престанку радног односа може да покрене спор пред надлежним судом, решење мора да садржи и поуку да спор може да се покрене у року од 60 дана од дана достављања решења.

Што се тиче питања одговорног лица за решавање радноправног статуса запослених, па и потписивање решења о отказу уговора о раду, указујемо на то да је одредбом члана 192. Закона прописано да у правном лицу о правима, обавезама и одговорностима из радног односа одлучује надлежни орган код послодавца, односно лице утврђено законом или општим актом послодавца или лице које они овласте. Стога решење о престанку радног односа доноси надлежни орган код послодавца, односно лице утврђено законом или општим актом послодавца или лице које они овласте. Решење потписује лице које га доноси, а потпис се оверава печатом послодавца. Коначно, решење мора да садржи број и датум доношења. Недостатак било ког од законом прописаних саставних делова чини решење незаконитим.

Поступање послодавца пре доношења решења о отказу уговора о раду у случају из члана 179. став 1. тачка 1) Закона о раду

У наставку је анализирана судска пракса која се тиче услова под којима послодавац може да откаже уговор о раду запосленом ако не остварује резултате рада или нема потребна знања и способности за обављање послова на којима ради.

Мр Жељко Албанезе

Увод

Према члану 179. став 1. тачка 1) Закона о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/213, 75/2014 и 113/2017 – даље: Закон), послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог и његово понашање, и то ако:

- не остварује резултате рада,
- нема **потребна знања** за обављање послова на којима ради или
- нема **потребне способности** за обављање послова на којима ради.

Дакле, услови за отказ уговора о раду према тој одредби су пропуст у раду и постојање кривице запосленог за учињену повреду. Међутим, пре доношења решења о отказу уговора о раду или изрицања неке од мера из члана 179а Закона, **послодавац је дужан да запосленом да писано обавештење о недостацима у његовом раду, које мора да садржи:**

- упутства и
- примерен рок за побољшање рада.

Ако запослени не побољша рад у остављеном року, сагласно члану 180а Закона, **послодавац може да му:**

- откаже уговор о раду или
- изрекне неку од мера из члана 179а.

Случајеви и услови отказа уговора о раду због неостваривања потребних резултата рада

Као што је већ речено, послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако не остварује резултате рада или нема потребна знања и способности за обављање послова на којима ради. У наставку су кроз неколико пресуда судова представљени услови под којима такав отказ може да буде дат, односно да буде законит:

1) Неостваривање предвиђених резултата у раду не може да буде основ за престанак радног односа ако претходно нису утврђена мерила којима се тај основ ближе одређује.

По становишту суда, отказ је тужиљи дат незаконито јер тужени није тачно навео у чему се састоји повреда радне обавезе тужиље. Отказни разлог је паушалан, неодређен и уопштен, јер тужени није дефинисао критеријуме и није донео план и програм утврђених норми на основу којих би се ценили месечни радни учинак, квалитет и квантитет рада тужиље. Нису дефинисани конкретни радни задаци које мора да оствари у одређеном периоду, па тужиљини резултати не могу да се упореде с предвиђеном нормом и резултатима рада других запослених. Осим тога, обавештење о недостацима у раду тужиље не садржи конкретне инструкције за побољшање обављања посла у смислу Препоруке број 166 уз Конвенцију МОП-а, већ само наводе о учинку тужиље. Стога по оцени овог суда

При томе, посебно је важно указати на то да, према члану 72. Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Сл. гласник РС” бр. 36/2009, 88/2010, 38/2015, 113/2017, 113/2017 – други закон и 49/2021), новчана накнада припада незапосленом у трајању од 24 месеца уколико му до испуњења првог услова за остваривање права на пензију, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању, недостаје до две године. То је карактеристично право бивших запослених, а тренутно незапослених лица, а да би се остварило, бивши запослени мора:

- 1) да је раскинуо радни однос,
- 2) да је остварио право на новчану накнаду у Националној служби за запошљавање,
- 3) да му је у моменту када је остао без посла остало две или мање година до пензије, и
- 4) да му је радни однос престао отказом од стране послодавца по основу неостваривања резултата рада, односно недостатка потребних знања и способности за обављање послова на којима ради – из члана 179. став 1. тачка 1) Закона о раду (при чему се наглашава да је у образложењу решења о отказу уговора о раду послодавац дужан да наведе на основу чега је утврдио да запослени не остварује резултате рада, односно да нема потребне способности).

Друге мере које могу да се изрекну уместо отказа уговора о раду из члана 179. став 1. тачка 1) Закона

Као што је већ наведено, послодавац **може** запосленом да откаже уговор о раду ако не остварује резултате рада или нема потребна знања и способности за обављање послова на којима ради. У другом случају из истог разло-

га послодавац запосленом може да изрекне једну од мера из члана 179а Закона ако сматра да за то постоје олакшавајуће околности или да повреда није такве природе да запосленом треба да престане радни однос.

Пре доношења одлуке о одговорности запосленог послодавац ће размотрити своје чињенице и доказе, као и оне које је доставио запослени, а затим одлучити да ли је запослени и у којој мери учинио повреду радне обавезе, посебно да ли у целом случају постоје олакшавајуће околности. У складу са својим општим актом послодавац може да узме изјаву од запосленог којем се ставља на терет повреда радне обавезе (што неизвршавање радних задатака јесте), као и да размотри ранији рад и понашање запосленог итд. Ако послодавац утврди да је запослени одговоран за повреду радне обавезе, али при томе констатије да постоје олакшавајуће околности или да повреда радне обавезе није такве природе да треба да му престане радни однос, уместо отказа уговора о раду може да изрекне једну од мера из члана 179а Закона:

- привремено удаљење с рада без накнаде зараде – у трајању од једног до 15 радних дана;
- новчану казну у висини до 20% од основне зараде запосленог за месец у ком је новчана казна изречена – у трајању до три месеца, која се извршава обуставом од зараде на основу решења послодавца о изреченој мери;
- опомену с најавом отказа, у којој се наводи да ће послодавац запосленом отказати уговор о раду без поновног упозорења ако у наредном року од шест месеци учини исту повреду радне обавезе.

Надлежни орган из члана 192. Закона доноси решење којим изриче неку од наведених мера из члана 179а Закона.

Накнада по основу рада запослених

Рејџки су људи који у себи сједињују сүйериорносћ иоложаја и моралне вредносћи –
Аристотел

У економско-социјалној сфери у свету рада присутни су бројни проблеми. Један од њих односи се на право запослених у правосуђу, просвети и јавним службама на исплату одређених накнада по основу рада (за регрес и топли оброк), па је тако актуелној теми посвећен овај текст.

Вера Кусовац

Чланом 118. став 1. тачке 1)–5) Закона о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/213, 75/2014 и 113/2017 – даље: Закон) прописано је да запослени има право на накнаду трошкова, у складу са општим актом и уговором о раду, за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. Висина трошкова из става 1. тачка 5) наведеног члана мора да буде изражена у новцу.

Промена места становања запосленог након закључења уговора о раду не може да утиче на увећање трошкова превоза које је послодавац дужан да накнади запосленом.

Према законској дикцији члана 121. Закона, послодавац је дужан да запосленом приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде достави обрачун.

Право на правично суђење зајемчено је Уставом Републике Србије.

Принцип правне сигурности као елемент права на правично суђење

Чланом 31. став 1. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 98/06) гарантовано је право сваком да независан, непристрасан и законом већ установљен суд правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега.

Постоје примери да судови последње инстанце (Врховни суд) у истој чињеничној ситуацији и у погледу истог правног питања доносе различите одлуке. Такви примери у супротности су с принципом правне сигурности, као једним од елемената права на правично суђење.

„Подносилац уставне жалбе био је у битно сличној чињеничној и правној ситуацији као и тужиоци у наведеним случајевима [...], то је подносилац, одбијањем његовог тужбеног захтева, доведен у битно различити положај од онога у којем су били тужиоци чији су истоврсни тужбени захтеви усвојени.

[...] Та околност представља довољан разлог да се утврди постојање повреде права на правну сигурност, као елемента права на правично суђење.”

(Из Одлуке Уставног суда Србије Уж.1623/19 од 23. 2. 2023)

Општи режим радних односа и право запослених на накнаду зараде

Закон се примењује на запослене који раде на територији Републике Србије, код домаћег или страног правног односно физичког лица, као и на запослене који су упућени на рад у иностранство од стране послодавца, ако законом није друкчије одређено. Одредбе наведеног закона примењују се и на запослене у државним органима, организацијама територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено. Чланом 2. став 3. Закона прописано

Сваки утицај на судију при вршењу судијске функције је забрањен (члан 149. Устава). Законом о уређењу судова прописано је да је судска власт независна од законодавне и извршне власти. Да ли је тако било и у помешаном случају, да ли је доследно и потпуно примењен Устав, Закон о уређењу судова и

сви други релевантни прописи за одлучивање у датој правној ствари, или је превладао принцип „у случају сумње, одлучити у сопствену корист” (лат. *in dubio pro utilitatae sua*) – остаје да сачекамо крајњи исход ван граница наше судске власти.

Планирање новог запошљавања и додатног радног ангажовања код корисника јавних средстава за 2025. годину

У наставку представљамо основне елементе планирања могућег броја лица за ново запошљавање и радно ангажовање код корисника јавних средстава за 2025. годину.

Мр Жељко Албанезе

Увод

Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему (објављеним у „Службеном гласнику РС” бр. 92/2023) **продужено је важење члана 27к тог закона**, којим је регулисано контролисано запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава. Његова примена пролонгирана је до 31. децембра 2026. године са циљем да се у дугорочнијем периоду спречи одступање од посебног фискалног правила које ограничава учешће расхода за плате односно зараде у БДП-у. Зато је оцењено да је оправдано да се продужи мера контролисаног запошљавања у јавном сектору, која је у претходним годинама дала изузетне резултате у контроли обима такве врсте расхода.

Према томе, политика додатног запошљавања и радног ангажовања код корисника бу-

џетских (јавних) средстава и за 2025. годину утврђена је:

- 1) чланом 27к Закона о буџетском систему („Сл. гласник РС” бр. 54/2009... и 92/2023 – даље: **Закон**) и
- 2) Уредбом о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава („Сл. гласник РС” бр. 159/2020 и 116/2023 – даље: **Уредба**).

1 Ко су корисници јавних средстава?

Према члану 2. тачка 5) Закона, **корисници јавних средстава** су директни и индиректни корисници буџетских средстава, корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање и јавна предузећа основана од стране Републике Србије, односно локалне власти, затим правна лица основана од стране тих јавних предузећа, правна лица над којима Република Србија, односно локална власт има директну или индиректну контролу над више од 50% капитала или више од 50% гласова у управном одбору, друга правна лица у којима јавна средства чине више од 50% укупних при-

7 Казнене одредбе Закона

У члану 103б Закона предвиђено је новчано кажњавање корисника јавних средстава ако не извршавају наведене одредбе о запошљавању из члана 27к. Конкретно:

1) новчаном казном у износу од 500.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај корисник јавних средстава ако не поштује одредбе члана 27К Закона;

2) новчаном казном од 30.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице корисника јавних средстава ако не поштује одредбе члана 27к Закона;

3) у случају да директни односно индиректни корисници буџетских средстава и корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање не поштују одредбе члана 27К Закона, министар финансија ће решењем:

а) привремено обуставити извршење апропријација намењених за исплату плата, односно примања запосленим, изабраним, постављеним и ангажованим лицима код корисника буџетских средстава и корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање,

б) привремено обуставити пренос трансферних средстава из буџета Републике Србије, односно припадајућег дела пореза на зараде и пореза на добит правних лица јединици локалне власти.

8 Примери из праксе

1) По закључку Комисије за ново запошљавање и додатно радно ангажовање лице је примљено у радни однос на неодређено, али је након неколико месеци рада дало отказ. Да ли ново лице може да буде примљено на неодређено по истом закључку Комисије?

Сматрамо да не може. Пошто је поменуто лице запослено уз сагласност Комисије, требало би да се поднесе нови захтев, уз који могу да се приложе претходни захтев, одобрење Комисије и доказ да је поменуто лице напустило радни однос.

2) Ако је Комисија дала сагласност за ново запошљавање на неодређено време за два радна места с вишом стручном спремом, да ли корисник јавних средстава може да објави јавни конкурс за једног извршиоца с вишом стручном спремом и једног извршиоца са средњом стручном спремом?

Сматрамо да је то могуће. Наиме, чланом 27к Закона корисници јавних средстава ограничени су у погледу броја лица која могу да се новозапосле или радно ангажују у току године, односно ни тим чланом поменутог закона, а ни Уредбом не тражи се да решење Комисије мора да се изврши по тачно утврђеним стручним спремама које су наведене у захтеву предатом Комисији. Ако се с платама новозапослених уклапате у захтев Комисији, сматрамо да можете да запослите лица која сте тражили јавним конкурсом.

3) Да ли се ограничење из члана 27к став 4 Закона о буџетском систему односи и на ангажовање лица по основу уговора о допунском раду?

Према ставу 4. члан 27к укупан број запослених на одређено време (изузев у својству приправника), лица ангажованих по уговору о делу, уговору о привременим и повременим пословима, преко омладинске и студентске задруге, али и посредством агенције за привремено запошљавање, као и лица ангажованих по другим основама код корисника јавних средстава не може да буде већи од 10% од укупног броја запослених на неодређено време. Сматрамо да у наведеној законској одредби исказ „лица ангажованих по другим основама” обухвата и ангажовање по уговору о допунском раду, јер се дефакто на тај начин ангажује нова радна снага и повећава број радно ангажованих лица код конкретног корисника буџетских средстава (као и по осталим наведеним уговорима ван радног односа).

Прекид грађанских поступака – други део

Према врсти разлога који доводе до прекида разликују се прекид поступка по сили закона – када суд само декларативно утврђује прекид поступка, и прекид поступка по одлуци суда – када суд својом одлуком у форми решења одређује прекид поступка. У прошлом броју размотрена је судска пракса о прекиду који утврђује суд, тако да је у овом броју тема прекид поступка који одређује суд, уз примере из судске праксе који се односе на пропусте у одлукама о прекиду поступка и делимични прекид поступка.

Драгана Марчетић,
судија Апелационог суда у Београду
Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

У члану 223. Закона о парничном поступку наведена је и могућност прекида у другим ситуацијама када суд одлучује да ли ће да одреди прекид – ако:

- 1) одлучио је да сам не решава о претходном питању (члан 12);
- 2) странка се налази на подручју које је због ванредних догађаја одсечено од суда.

Прекид по члану 223. став 1. тачка 1) ЗПП – ако је суд одлучио да сам не решава о претходном питању (члан 12. ЗПП)

Могло би да се закључи да је суд овлашћен да сам одлучује да ли ће поступак прекинути, али се ради о императивној норми коју суд коју суд мора да примени уколико су испуњени законски услови. У члану 12. ЗПП наведено је да, ако одлука зависи од претходног решења питања да ли постоји неко право или правни однос, при чему поводом тога суд или други надлежни орган још увек није донео одлуку (претходно питање), суд може сам да реши дато питање ако посебним прописима није другачије предвиђено. Битно да је суд одлучио да сам не решава претходно питање, па зато и прекида поступак – да би сачекао одлуку коју

ће донети суд или други орган у чију стварну надлежност спада решавање тог питања. **Уколико такав поступак није покренут, суд ће сам решавати претходно питање.**

Претходно питање – недозвољеност извршења исељењем и утврђење права својине на објекту из ког се спроводи извршење исељењем

Из образложења:

Према наводима првостепеног решења тужилац је у овој правној ствари поднео тужбу против тужених ради утврђења недозвољености извршења на породичној стамбеној згради број 1 постојећом на к. п. ... , уписаној у лист непокретности ... КО З., у ул. А. бр. 30. У одговору на тужбу тужена је навела да се пред Вишим судом у Београду у предмету П бр. .../21 води поступак између истих странака ради утврђења права својине на предметној непокретности у корист тужиоца, па је предложила прекид поступка с обзиром на то да се ради о претходном питању. Увидом у списе предмета Вишег суда у Београду П бр. .../21 првостепени суд утврдио је да је у току парнични поступак по тужби истог тужиоца против овде тужене и других за утврђење права својине на 1/5 делова катастарске парцеле ... КО З., уписане у лист непокретности ... КО З., као и за утврђење да је тужилац сувласник на 1/2 дела објекта број 1 породичне стамбене зграде површине 152 m², што представља фактички трособан стан у објекту

Из образложења:

Првостепени суд донео је решење о наслеђивању којим је **расправио само покретну заоставштину** иза пок. оставиоца, па му је овај суд, одлучујући о жалби законских наследница Н. К. и А. С., вратио списе предмета на одлучивање о предлогу за доношење допунског решења – одлуке о урачунавању поклона ради остваривања права на нужни део. Након одржаног рочишта првостепени суд **прекинуо је предметни поступак**, па је **упутио на парницу законску наследницу Р. М. против законских наследница Н. К. и А. С.**, као и зак. наследнице Н. К. и А. С. против супруге оставиоца А. Б., остављајући им законске рокове за покретање поступка и обавештавање суда о томе. У жалби против наведеног решења зак. наследнице Н. К. и А. С. навеле су да су 1. 11. 2012. године покренуле поступак против А. Б., чији је предмет **поништај уговора о доживотном издржавању** од 3. 11. 2008. године, као и **поништај завештања** од 8. 7. 2008. године.

Основани су жалбени наводи зак. наследница Н. К. и А. С. којима се **побија решење првостепеног суда посл. број О-.../12 од 4. 10.**

2012. године. Наиме, првостепени суд је наведеним решењем одлучио само о покретним стварима које чине заоставштину оставиоца, али не и о непокретностима, иако је и у смртници, као и у каснијем току поступка јасно наведено да заоставштину иза пок. оставиоца чини и двособан стан у Н. С. Међутим, Закон о ванпарничном поступку, којим је уређена материја расправљања заоставштине, не предвиђа могућност доношења делимичног решења о наслеђивању. Наиме, **заоставштина може да се расправи само у целости**, а не парцијално тако што би се део заоставштине расправио једним делимичним решењем, а други део другим решењем. Имајући у виду да је међу законским наследницима спорно шта улази у заоставштину, као и да је тим поводом покренут парнични поступак, **побијано решење као такво не може да егзистира у правном промету, тако да је исто укинута.**

(Решење Вишег суда у Новом Саду њосл. број ГЖ-3683/2013 од 17. 10. 2013, којим је укинута Решење Основног суда у Новом Саду њосл. број О-844/2012 од 4. 10. 2012. године)

Електронски билтен Основног суда у Новом Саду – објављено 6. 11. 2013.

Напомена Редакције: У следећем тексту предмет разматрања и даље ће бити прекид поступка и застој поступка кроз праксу парничних судова.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблагоприятно плаћене јавне приходе и за неблагоприятно плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција *Моје каматне стоје*, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблагоприятно плаћене јавне приходе, на неблагоприятно плаћен царински дуг и неблагоприятно плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

Застарелост потраживања према контролном члану ДОО и контролном акционару АД који су брисани у поступку принудне ликвидације

Аутор указује на одређене дилеме у примени члана 548. Закона о привредним односима, којим су регулисане последице брисања друштва из регистра у случају принудне ликвидације.

Миодраг Васић,
адвокат из Београда

У Закону о привредним друштвима институт принудне ликвидације уређен је одредбама чланова 546–548. тако што су прописани разлози за покретање поступка принудне ликвидације, затим обавештење и покретање поступка принудне ликвидације, као и статус друштва у том поступку, његово окончање и последице брисања друштва из регистра у случају принудне ликвидације. Као и у другим случајевима престанка привредних субјеката, једно од најважнијих питања за повериоце су последице брисања друштва из регистра, односно могућност наплате њихових потраживања.

Тако је одредбом члана 548. став 1. Закона о привредним друштвима прописано да имовина брисаног друштва постаје имовина чланова друштва у сразмери с њиховим уделитема у капиталу друштва, док се, у случају ортачког друштва које нема капитал, имовина расподељује на једнаке делове између ортака. Ставом 2. наведеног члана одређено је да, након брисања друштва из Регистра привредних субјеката, чланови брисаног друштва одговарају за обавезе друштва до висине вредности примљене имовине из става 1. тог члана, а ставом 3. истог члана да, изузетно од става

2, контролни члан друштва с ограниченом одговорношћу и контролни акционар акционарског друштва одговарају неограничено солидарно за обавезе друштва и након брисања друштва из Регистра. Најзад, према ставу 4. датог члана, потраживања поверилаца друштва према контролним члановима друштва с ограниченом одговорношћу и контролним акционарима акционарског друштва застаревају у року од три године од дана брисања друштва из Регистра.

Стилизација норме из члана 548. став 4. Закона о привредним друштвима чини наведену одредбу *prima facie* веома јасном. Међутим, примена те одредбе у пракси изазива одређене дилеме, па сматрамо да је не само целисходан већ и потребан детаљнији осврт на њен домаћај и смисао.

Закон о привредним друштвима не уређује на потпун начин застарелост као један од начина престанка обавеза. Установа застарелости свеобухватно је регулисана Законом о облигационим односима, а само делимично Законом о меници, Законом о пореском поступку и пореској администрацији и другим посебним законима. Зато се поставља питање да ли се, у ком обиму и на основу ког прописа тај закон може применити на оне аспекте застарелости које Закон о привредним друштвима не уређује.

У случају правне празнине, неки закон и други општи акт може да се примени супсидијарно, сходно или аналогно. Супсидијарна

дужникових претходника. Зато је одредба члана 363. Закона о облигационим односима неопходна за разумевање и правилну примену неспретно формулисаног члана 548. став 4. Закона о привредним друштвима. Ако се у привредним споровима без дилеме примењују одредбе о правној природи, отпочињању и наступању застарелости, застоју и прекиду застаревања и многе друге, не уочава се ниједан оправдан разлог да се не примени и члан 363. Закона о облигационим односима о урчунавању времена претходника.

Можда таквом резонувању може да се приговори тако што би се истакло да су у Закону о привредним друштвима, сагласно максими *lex specialis derogat legi generali* и *lex posterior derogat legi priori* (што је упитно), друкчије уређени поједини елементи установе застарелости. Мишљења смо да се ипак не ради о измени или суспензији појединих одредаба Закона о облигационим односима јер, као што је већ наведено, одредба члана 548. став 4. Закона о привредним друштвима има ограничен домашај.

Наведену одредбу треба разумети тако да се примењује само за случај доспећа обавеза изворног дужника након његовог брисања из Регистра. Оне могу да буду с различитим роком доспећа, односно различитим почетком застаревања. У циљу извесности правних односа, посебно поверилаца с различитим роком доспећа и различитом могућношћу остварења њихових потраживања, законодавац се определио за једнообразно решење по ком сва та потраживања доспевају истовремено, без обзира на то када су настала и доспела. Зато она према контролним члановима застаревају истовремено, у року од три године од дана брисања друштва из Регистра. Случајно или не, реч је о року истог трајања у ком застаревају међусобна потраживања из уговора о промету робе и услуга из члана 374. Закона о облигационим односима.

Надамо се да смо овим текстом донекле разрешили неке дилеме у примени члана 548. став 4. Закона о привредним друштвима, а у сваком случају подстакли друге ауторе на друкчија размишљања, предлоге и сугестије за решење датог правног питања.

Потрошачке преваре

Како је реч о незаконитом поступању према потрошачима, размотрене су превентивне мере које могу да спрече настанак или ублаже последице преварних радњи, уколико до њих дође

Маја Матић,

шеф Одсека за истраживања и анализу ризика корупције Агенције за спречавање корупције

Умноштву различитих превара које се значајно разликују по правном и друштвеном значају, области угрожавања, радњама, починиоцима, мотивима, последицама које проузрокују и жртвама које погађају, делује да су потрошачке преваре само на први поглед мањег значаја будући да су жртве најчешће појединци, иако то могу да буду и организације, али и да починиоци превара најчешће делују самостално, иако могу да се организују у групу

људи или организацију. Међутим, када се погледа њихова свеобухватна раширеност и учесталост у свету, извлачи се потпуно другачији закључак – да се ради о данас доминантној врсти превара у свим крајевима света.

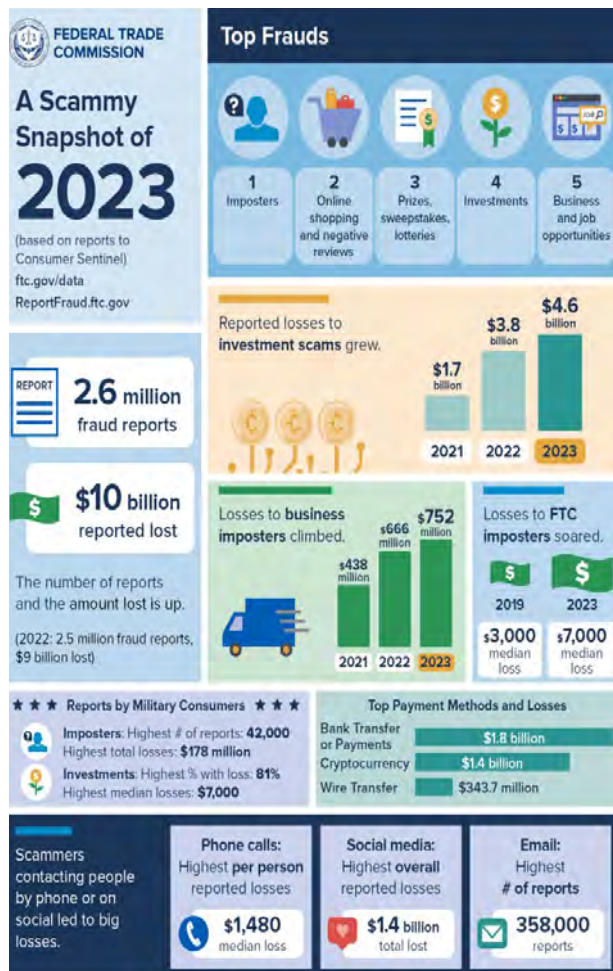
I Најчешће врсте потрошачких превара

„Сентинел” (енг. *Federal Consumer Sentinel Network*), америчка федерална мрежа и база података о пријавама које долазе од потрошача, али и свих федералних и локалних државних институција, привредних друштава

одрасла лица 30–39 година. Наиме, статистички подаци о пријављеним случајевима у току прошле, 2023. године говоре о томе да су на првом месту жртве одрасли људи од 30 до 39 година, који су пријавили потрошачку превару надлежним органима, као и да су тек на другом месту старији грађани 60–69 година. Могуће је да је резултат те статистике знатно увећан број активности и трансакција путем интернета након глобалне пандемије, као и чињеница да старија и млађа популација мање пријављује случајеве надлежним органима.

На другом месту по пријављивању случајева су старији грађани. Они су омиљени плен злоупотребе телемаркетинга да се нагнају да купе одређени производ или услугу. Продавци у телемаркетингу пролазе кроз

Слика 1: Federal Consumer Sentinel Network, Data Book 2023, доступно на следећој адреси: https://www.ftc.gov/system/files/ftc_gov/pdf/CSN-Annual-Data-Book-2023.pdf

специфичне психолошке тренинге с намером да што ефикасније убеде или чак манипулишу клијентима да купе производе који често нису ни потребни ни вредни новца који се за њих тражи. Таква манипулација може да буде штетна за купце, који неретко заврше купујући нешто што им заправо није потребно или плаћају више него што је стварна вредност производа.

Незапослени такође представљају још једну омиљену мету за лажне наградне игре и лажне услуге тражења посла.

III Случај из домаће праксе

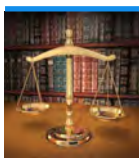
Недавно се у домаћој пракси појавио случај са апликацијом „Тему” (*Temu*), која се иначе користи за онлајн-куповину јефтине робе. Та лажна апликација изгледала је идентично као права, и имала је сличан логотип и интерфејс. Апликација је водила на лажне сајтове и од купаца захтевала ажурирање података, међу којима и података с платних картица (број картице и сигурносни код), који се преносе починиоцима преваре за неовлашћене трансакције и крађу личних података, али и многобројне злоупотребе. Стога је веома важно да се апликације које се инсталирају преузму из званичних продавница апликација (*App Store* и *Google Play*), али не само то, већ и да се додатно провери име издавача апликације, као и да се прочитају коментари и оцене корисника апликације. При томе никако не треба давати додатне личне податке, посебно не због послате СМС поруке која тражи ажурирање, као и што не треба уносити податке о картици у апликације које нису проверене. Веома је важно све време пратити своје стање на рачуну и пријавити сваку сумњиву активност или трансакцију својој банци, као и користити добре антивирусне апликације које могу да препознају сумњиве софтвере.

Уколико ипак, и поред мера опреза, дође до такве врсте преварне активности, неопходно је уклонити сумњиву апликацију, променити сигурносне лозинке и кодове за све постојеће налоге и блокирати све коришћене картице. На крају, неопходно је пријавити случај надлежним органима.

Заштита правног интереса у управном поступку

На више места у Закону о општем управном поступку прописана је заштита правног интереса странке и других лица, као и заштита јавног интереса, тако да овде указујемо на неколико карактеристичних примера, на које се најчешће наилази у управној пракси, у чијем је фокусу правни интерес неког лица или јавни интерес, с освртом на изазове и недоумице у примени.

Саша Кулић, дипл. правник,
виши саветник у Министарству пољо-
привреде, шумарства и водопривреде
– Републичка дирекција за воде

Покретање и вођење управног поступка увек има за циљ поступање надлежног органа у конкретној, појединачној управној ствари. У нашем управноправном законодавству управна ствар је по први пут појмовно одређена (дефинисана) у члану 2. сада важећег Закона о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016, 95/2018 – аутентично тумачење и 2/2023 – одлука УС – даље: ЗУП). Наиме, управна ствар је појединачна ситуација у којој орган, непосредно примењујући законе, друге прописе и опште акте, правно или фактички утиче на положај странке тако што доноси управне акте, доноси гарантне акте, закључује управне уговоре, предузима управне радње и пружа јавне услуге, као и свака друга ситуација која је законом одређена као управна ствар. На тај начин отклоњена је дилема која је деценијама уназад оптерећивала нашу управну и управносудску праксу у погледу тога да ли нека правна ситуација представља управну ствар или не. У циљу разрешења дилеме обично су се користили ранији ставови државних органа и судова који су вршили судску контролу управе у управним споровима. Но, неретко се догађало да су ти ставови застарели и превазиђени, тако да нису одговарали природи управних ствари у којима је требало да буду примење-

ни. Стога је одређивање појма управне ствари умногоме олакшало поступање органа и омогућило ефикасније остваривање права, као и заштиту правних интереса у управном поступку.

Када је реч о правном интересу и његовој заштити, треба напоменути да је то појам који мора уско да се тумачи. Дакле, **ради се о интересу који је заснован на пропису, због чега и ужива заштиту, што значи да се под тај појам не могу подвести неки други ванправни интереси (економски, лични, професионални и слично) за које не постоји потреба за правном заштитом у управном поступку или је она обезбеђена другим позитивним прописима и у другим поступцима.** На више места у ЗУП-у прописана је заштита правног интереса странке, али и других лица, као и заштита јавног интереса. Из тога може да се закључи да је законодавац посебну пажњу посветио управо заштити правног интереса не само учесника поступка већ и субјеката који не учествују у поступку, али имају право да у текућем управном поступку њихови правни интереси буду очувани, односно да им не буду нарушени одлуком органа који води поступак. С друге стране, правни интерес није само предмет заштите у управном поступку већ понекад и услов који мора да буде испуњен како би странка и други учесници у поступку могли да предузимају неке од процесних радњи. Другим речима, **законодавац је предузимање извесних процесних радњи условио постојањем правног интереса на страни лица које ту радњу жели да**

ступка. Наиме, поступак може да се покрене по службеној дужности када орган утврди или сазна да је, с обзиром на чињенично стање, неопходно да се заштити јавни интерес (члан 90. став 2. ЗУП-а). Но, и када је поступак покренут захтевом странке, па у току поступка странка жели да одустане од њега, орган неће донети решење о обустављању поступка када је настављање поступка, који је могао да буде покренут и по службеној дужности, у јавном интересу (члан 98. став 3. ЗУП-а). Заштита јавног интереса и налагање хитних мера представљају посебне разлоге за доношење усменог решења (члан 143. став 1. ЗУП-а). Теже угрожавање јавног интереса је разлог за извршење решења пре истека рока за жалбу (члан 155. став 2. ЗУП-а). И у поступцима по ванредним правним средствима наилази се на обавезу органа да заштити

јавни интерес. Рецимо, приликом понављања поступка, орган ће одложити извршење решења ако би извршење странци нанело штету која би тешко могла да се надокнади, а одлагање извршења није противно јавном интересу (члан 180. став 2. ЗУП-а). Исто тако, другостепени или надзорни орган решењем, на захтев странке или по службеној дужности, у целини или делимично може да укине решење уколико укидање није противно јавном интересу (члан 184. став 2. ЗУП-а). Најзад, орган је дужан да води рачуна о јавном интересу не само приликом вођења поступка, доношења мериторне одлуке и одлучивања по правним средствима, већ и у току извршења решења. Тако у поступку по жалби против решења о извршењу орган може да одложи његово извршење, под условом да то није противно јавном интересу (члан 202. став 4. ЗУП-а).

Електронски часопис ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ“, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Намењен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издавајемо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене уста-нове, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца“, „Календар правних аката“ и „Регистар прописа“.

Тренутно се у издању налази преко 1.800 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Имате питање?

Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Два места рада истог запосленог

П: *Да ли је дозвољено да запослени ради у једној радној недељи у два продајна објекта код истог послодавца иако ићи ће два радна дана радити у једном објекту, а преостала четири радна дана у другом објекту?*

О: Један од обавезних елемената уговора о раду, сагласно члану 33. Закона о раду, свакако је место рада. Место рада представља географско место у ком запослени треба да ради. Сматрамо да не постоји сметња да се уговором о раду утврди да ће запослени два дана радити у једном малопродајном објекту, а преостале дане у другом, под условом да се ради о истом послодавцу и да су ресторани у истом географском месту. Међутим, уколико послодавац као место рада одреди тачан малопродајни објекат у ком ће запослени радити, приликом сваке промене, односно премештаја у друго место рада морала би да се примени одредба члана 171. Закона о раду, односно послодавац би био дужан да запосленом понуди измену уговорених услова рада – анекс уговора о раду у процедури из члана 172. Закона о раду.

Два места рада истог запосленог који је пословођа у два објекта

П: *Да ли је дозвољено да једна запослена буде запослена у два малопродајна објекта по четири сата, као и да истовремено буде запослена и пословођа у оба објекта?*

О: Са становишта Закона о раду, сматрамо да нема сметњи да једно лице код истог по-

слодавца у пуном радном времену ради у два продајна објекта по четири часа дневно, ако је у питању исто географско место.

Упитно је, међутим, како та запослена може да буде пословођа у два продајна објекта истовремено, односно са по четири часа дневно у сваком објекту. Посао пословође захтева пуно радно време у једном објекту и присутност на раду у пуном радном времену у једном објекту. У описаном случају догодило би се да запослена ради у једном објекту, а да у другом (у ком такође ради) истовремено није присутна као пословођа, иако је и у њему пословођа. Значи, ако би тржишни инспектор у објекту тражио пословођу, добио би одговор да пословођа тренутно ради у другом објекту (у ком је такође пословођа).

Разумемо да је овакав захтев проистекао из мањка квалитетног трговинског кадра, али сматрамо да се посао пословође (уз посао трговца у два објекта) због сложености и одговорности може обављати у само једном објекту (јер, на пример, док ради у једном објекту, особа нема контролу, као пословођа, шта се догађа у другом објекту, у ком је такође пословођа).

Право на копију медицинске документације – како се доказује правни основ

П: *У последње време у нашем раду јављају се одређени проблеми када је реч о тражењу фото-копије решења о наслеђивању као доказ да је у питању лице које може да располаже медицинском документацијом иза смрти осиваиоца, а све у циљу осиваривања законом утврђених права. У суштини, наше становиште је да може да дође до злоупотребе медицинске документације уколико се*

друштва с ограниченом одговорношћу, осим у случају из става 3. овог члана.

Даље, одредбом члана 294. став 5. Закона прописано је да се одлука о издавању акција ради повећања основног капитала друштва може донети тек након потпуне уплате, односно уноса улога за раније издате и уписане акције, док је ставом 6. тачка 2) истог члана прописано да се ограничење из става 5. овог члана не примењује ако се одлука о издавању акција доноси по основу повећања основног капитала неновчаним улозима, уколико се неновчани улог одмах у целости уноси.

Имајући у виду изнето, мишљења смо да се, у случају повећања основног капитала друштва с ограниченом одговорношћу новим неновчаним улогом постојећег члана друштва, сходно примењују одредбе о повећању основног капитала акционарског друштва, што практично значи да се основни капитал друштва с ограниченом одговорношћу може повећати новим неновчаним улозима постојећег члана друштва, чак и када раније уписани основни капитал није у потпуности уплаћен односно унет, уз услов да се неновчани улог одмах у целости уноси.

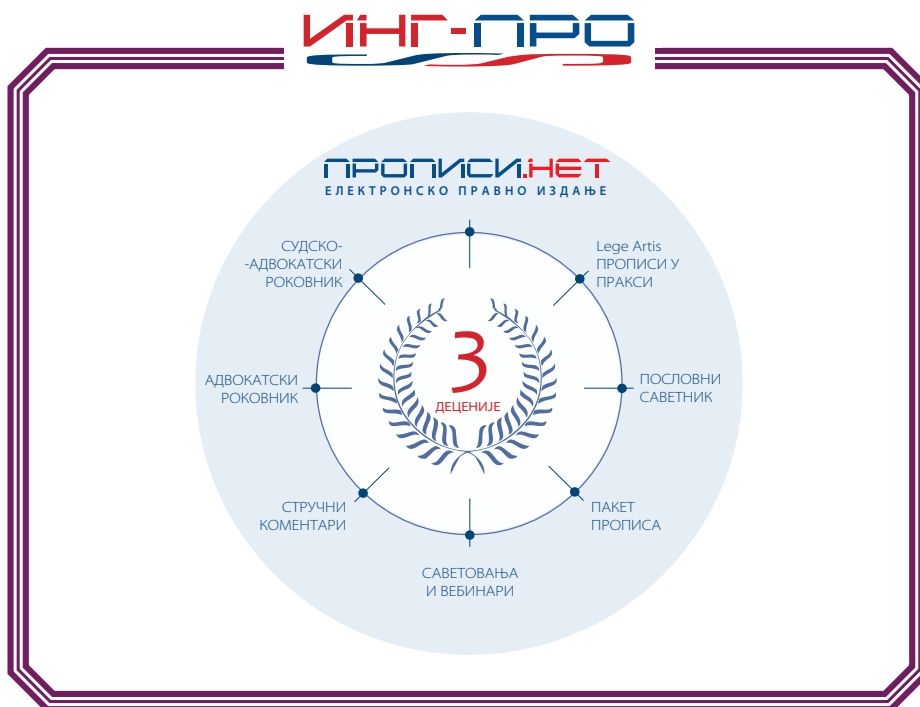
Истовремено напомињемо да се основни капитал друштва с ограниченом одговорношћу не може повећати новим новчаним улозима постојећег члана друштва, уколико

раније уписани капитал није у потпуности уплаћен, односно унет.”

Дакле, сходно наведеном мишљењу, Министарство привреде сматра да се одредба члана 146. става 3. Закона о привредним друштвима односи само на случај уплате односно улога члана који приступа, а не и на случај уплате односно улога постојећег члана, иако то у самој одредби – ставу 3. члана 146. није децидирано наведено. Министарство привреде у тумачењу се није држало језичког тумачења спорне одредбе, већ њеног логичког тумачења.

Будући да би, у случају спорења, и одлука Министарства привреде о спорном питању могла да се побија пред Управним судом Републике Србије, остаје да се види какав би био став суда о том спорном питању, тј. по ком ће принципу Управни суд тумачити спорне одредбе уколико до његовог тумачења дође. Питање је да ли ће се наведена дилема решавати пред Управним судом, с обзиром на то да је Министарство привреде, као другостепени орган у поступку регистрације, дало путоказ за поступање привредним субјектима.

У сваком случају пожељно је да се приликом будућих измена Закона о привредним друштвима на такве недоречености обрати посебна пажња, али и да се исте отклоне јасно исказаном речју законодавца.

Календар важења њравних аката

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

Пропис	„Сл. гласник РС” број	Датум примене
Уредба о начину и модалитетима израчунавања трошкова који су настали као директан резултат саобраћања воза	48/2019, 149/2020, 102/2021, 134/2022 и 107/2023	примењује се од 14. децембра 2024.
Уредба о условима и начину спровођења субвенционисане доделе заштитних рамова за употребљавани трактор	3/2024	примењује се до 31. 12. 2024.
Одлука о квантитативном ограничењу увоза пољопривредно-прехранбених производа	18/2024 и 30/2024	важи до 16. 12. 2024.
Уредба о бродским погонским машинама	25/2023	примењује се од 31. 12. 2024.
Закон о изменама и допунама Закона о пољопривреди и руралном развоју	114/2021	члан 18. примењује се од 1. 1. 2025.
Правилник о оверавању мерила топлотне енергије	14/2024	примењује се од 1. 1. 2025.
Правилник о оверавању таксиметара	86/2023	примењује се од 1. 1. 2025.
Правилник о оверавању материјализованих мера дужине – мерила дужине опште намене	86/2023	примењује се од 1. 1. 2025.
Правилник о оверавању аутоматских вага са сабирањем дисконтинуираних резултата мерења (вага са кошом)	87/2023 и 93/2024	примењује се од 1. 1. 2025.
Правилник о оверавању водомера који су предвиђени за употребу у домаћинству, пословном простору и лакој индустрији	90/2023	примењује се од 1. 1. 2025.
Правилник о оверавању мерила и мерних система за непрекидно и динамичко мерење количине течности које нису вода – уређаји за точење AdBlue	93/2023	примењује се од 1. 1. 2025.
Правилник о оверавању гасомера са меховима	4/2024	примењује се од 1. 1. 2025.
Правилник о оверавању анализатора издувних гасова	14/2024	примењује се од 1. 1. 2025.
Правилник о оверавању бројила активне електричне енергије класе тачности А, В, С, 2, 1 и 0,5 S	14/2024	примењује се од 1. 1. 2025.
Закон о изменама и допунама Закона о дувану	92/2023	примењује се од 1. 1. 2025.

Новији правни ставови Кривичног и Грађанског одељења Врховног суда

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) и изузеће судија – закључак усвојен на седници Кривичног одељења Врховног суда одржаној 17. 6. 2024. године.

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП постоји ако је на главном претресу учествовао судија или судија поротник који се морао изузети, као и што, следствено томе, судија који је у истом предмету поступао као судија за претходни поступак или је одлучивао о потврђивању оптужнице не може да учествује на главном претресу у доношењу мериторне одлуке, али може да поступа у доношењу других процесних одлука (мере за обезбеђење присуства окривљеног и друго) у истом предмету будући да то не представља битну повреду одредаба кривичног поступка.

Исплата трошкова приликом заступања више окривљених од стране једног браниоца – закључак усвојен на седници Кривичног одељења Врховног суда одржаној 17. 6. 2024. године

У ситуацији када је изабрани бранилац заступао више окривљених, те када је поступак окончан у односу на једног од окривљених обуставом или ослобађањем, док се против осталих окривљених и даље води поступак, обрачун трошкова врши се применом Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, у складу са Законом о адвокатури, те ће награда бити увећана за сваку радњу коју предузима за 50% за другог и сваког наредног окривљеног, при чему се окривљеном који је ослобођен или је против њега поступак обустављен исплаћује сразмеран део обрачуна тог износа, сразмерно броју окривљених које заступа исти бранилац.

Тумачење и примена члана 9. став 2. адвокатске тарифе – закључак Кривичног одељења Врховног суда од 25. 3. 2024. године

Дана 3. 6. 2023. године ступила је на снагу Тарифа о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, коју је донео Управни одбор Адвокатске коморе Србије на седници одржаној 11. 5. 2023. године и која је објављена у „Службеном гласнику РС” број 43/23 дана 26. 5. 2023. године, а ступила на снагу дана 3. 6. 2023. године.

Наведена АТ унела је значајне новине и измене у односу на „ранију АТ” из 2012. године, које су произвеле одређене недоумице у примени појединих чланова „важеће АТ”.

Један од тих чланова из АТ је члан 9. став 2, који гласи: „За обављање послова адвокату припада накнада трошкова за поштанске, телефонске, банкарске и сличне услуге према плаћеним рачунима или у паушалном износу у висини од 2% вредности укупне награде за појединачни правни посао.”

На седници Кривичног одељења Врховног суда донет је **закључак**:

Тумачење у погледу примене члана 9. став 2. „важеће АТ” је:

Постављањем алтернативне диспозиције адвокатима је омогућено да не морају да достављају доказе о плаћеним рачунима за поштанске, телефонске, банкарске и сличне услуге, али да свакако морају да одреде збир процесних радњи које су изискивале накнаду трошкова за наведене услуге, тако да се правни посао у конкретном случају има сматрати збиром само оних процесних радњи које изискују ову врсту услуга, а на који износ би се обрачунавала накнада у паушалном износу.

Према томе, из свега изложеног произлази да право на брисање података о личности и остала права из домена судске заштите припадају лицу на које се подаци односе само ако су подаци о личности незаконито обрађивани. Обрада је законита ако је испуњен само један од услова прописаних чланом 12. став 1. Закона о заштити података о личности, између осталог: да је обрада неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковооца, о чему је реч у конкретном случају наплате потраживања од стране Јавног комуналног предузећа „Паркинг сервис” из Врања, коме је у циљу обављања послова у јавном интересу поверена наплата наведене накнаде за паркинг у смислу цитираних одредби Закона о комуналним делатностима и одлуке о јавним паркиралиштима Града Врања, па је ово ЈКП, као руковалац, законито вршило обраду података о личности (тужиоца).

ЈКП „Паркинг сервис” Врање, као руковалац, опоменом пред утужење обавестило је (информисао) лице на које се односе прикупљени подаци о личности – овде тужиоца о примаоцу – агенцији за наплату потраживања и о сврси намераване обраде у смислу члана 24. став 1. т. 3) и 5) цитираног закона. Како је та сврха иста као она за коју су ови подаци прикупљени: ради наплате потраживања, то наведено ЈКП, као руковалац, није дужно да поступи у смислу става 4. истог члана (да пре започињања даље обраде лицу на које се подаци односе пружи информације о тој другој сврси, као и све остале битне информације из става 2. тог члана).

Наведено ЈКП, и као уступилац из уговора о цесији, опоменом пред утужење обавестило је дужника – овде тужиоца о извршеном уступању на основу члана 438. став 1. ЗОО.

Изложени разлози су они због којих је Грађанско одељење Врховног суда донело предложени правни став.

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК” представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства и пореза. Намењен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.800 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За ирешилашу и грује информације иишиће нам на: office@ingpro.rs или нас иозовиће на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постигао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Теорија социјалне учтивости и говор мржње у јавности и у медијима са становишта форензичке лингвистике

Да ли и на који начин услуге форензичара лингвисте могу да се користе када дође до употребе тешких речи у јавном простору, како теорија социјалне учтивости доприноси таквом вештачењу у једном случају из стране судске праксе, уз два примера код нас.

Теорија социјалне учтивости и говор мржње у јавном простору

Када је реч о говору мржње у јавном простору, врло често на суду је да утврди да ли су речи неке особе проузроковале штету или нису имале таквог ефекта на особу којој су упућене, али и на све остале који су таквом изливу присуствовали, посредно га чули и видели и сл. У том смислу важно питање је и да ли употребом лингвистичких алата и метода, које и иначе користе форензичари лингвисти, може да се утврди да ли речи у јавном простору наносе штету и у којој мери. Многи стручњаци сматрају да је то могуће уколико се проуче говорни чинови вербалне размене и процене нивои учтивости.

Према принципима прагматике, чији је фокус на употребу језика у комуникацији, у конкретној вербалној размени често није важно шта особа каже, већ како нешто каже. Степен постигнуте учтивости врло често условљен је начином изражавања говорника. У том домену посебно је значајан рад соци-

олога и писца Ервинга Гофмана, који је сматран најутицајнијим америчким социологом 20. века. По Гофмановом схватању, учтивост се заснива на друштвеној конструкцији сопства, што је назвао **јавном сликом о себи** коју појединац жели да пројектује или захтева за себе, при чему је друштво то које присиљава људе на одређену слику о себи, тј. друштво креира сопство. Лице је нешто што човек има и треба да га одржава, али је, као такво, стално под претњом. Када особа има лице, делује са самопоуздањем, што иде уз осећај сигурности и олакшања. Међутим, када није тако, особа може да се осећа посрамљено или инфериорно, посебно зато што се ослања на интеракцију с другима током конкретног сусрета „како би подржала слику себе за коју је постала емоционално везана и за коју сада сматра да је угрожена”. Бавећи се детаљније социологијом интеракције Гофман уочава да учесници у процесу комуникације могу да имају више од једног лица у зависности од сусрета и друштвених околности. Наиме, особа током друштвене интеракције настоји да што

то да ли се осећа лично повређеним изношењем тих мишљења (члан 8. став 2). Уредник и новинар дужни су да преузете информације, идеје и мишљења пренесу веродостојно и потпуно, а ако се информација преузима из другог медија – да наведу и назив тог медија (члан 9. став 2). Достојанство личности (част, углед, односно пијетет) лица на које се односи информација правно је заштићена (члан 79. став 1). Објављивање информација којом се врши повреда части, угледа или пијетета, односно лице приказује у лажном светлу приписивањем особина или својства које оно нема, односно одрицањем особина или својстава које има, није допуштено ако интерес за објављивање информације не претеже над интересом заштите достојанства и права на аутентичност, а нарочито ако се тиме не доприноси јавној расправи о појави, догађају или личности на коју се информација односи (члан 79. став 2). Информација из приватног живота, односно лични запис може, изузетно, да се објави без пристанка лица на које се односи ако у конкретном случају интерес јавности да се упозна с информацијом односно записом претеже у односу на интерес да се спречи објављивање (члан 82. став 1). Ако се објављивањем информација односно записа повређује претпоставка невиности, забрана говора мржње, права и интереси малолетника, забрана јавног излагања порнографског садржаја, правно достојанство личности, право на аутентичност, односно право на приватност у складу са одредбама наведеног закона, тужбом може да се захтева: 1. утврђивање да је објављивањем информација односно записа повређено право односно интерес; 2. пропуштање објављивања, као и забрана поновног објављивања информација или записа; 3. предаја записа, уклањање или уништавање објављеног записа (члан 101). Лице на које се односи информација чије је објављивање, у складу с истим законом, забрањено, ако због њеног објављивања трпи штету, има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете у складу са општим про-

писима и одредбама тог закона, независно од других средстава правне заштите која му стоје на располагању у складу са одредбама тог закона (члан 112). Новинар, одговорни уредник и издавач солидарно одговарају за штету насталу објављивањем информације из члана 112. (члан 115).

Имајући у виду да је **тужени на свом интернет порталу пренео информације о тужиоцу које су првобитно биле објављене у часопису и на интернет порталу ... , да је пасус који се односи на тужиоца преузет из наведеног часописа и обележен знацима навода, при чему је наведено да је тај део текста преузет из часописа и са интернет портала, по правилној оцени првостепеног суда, тужени је поступао у складу с чланом 9. став 2. Закона о јавном информисању и медијима приликом објављивања наведених текстова, због чега нема његове одговорности за насталу штету.**

Још једна јавна личност осуђена је за говор мржње због питања ко је „педерима” дао новац из буџета, које је постављено на седници Скупштине општине. Повереник је поново указао на чињеницу да реч изговорена у јавном простору, и то од стране носилаца јавних функција има посебну тежину. Подвучено је да хомофобија и трансфобија имају дубоке корене у српском друштву и да су израз негативних стереотипа и предрасуда. Управо из тих разлога одговорност носилаца јавних функција је изузетна, јер су они у прилици „да допринесу друштву једнаких могућности за све, да се боре против стереотипа и предрасуда и дају свој допринос изградњи друштва у коме се поштује достојанство свих грађана и грађанки, и где неће бити искључивања на основу било које различитости”. У поменутом мишљењу Повереник се директно позвао на пресуду у предмету *Делфи Ас њројив Естјоније*, где је ЕСЉП утврдио непосредну одговорност правног лица које је вест објавило на интернет страници и за коментаре који су уследили, који су по свом садржају представљали незаконит говор.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...“ бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Међународног дана банака 4. децембра

Међународно и локално пословање више не могу да се замисле без банака. Оне су ослонац, а некад и тег, оне олакшавају многе трансакције, али их и усложњавају и наплаћују. Настанак и развој банака, принципи њиховог пословања и прописи којима је условљен њихов рад представљени су у овом тексту.

Шта су у ствари банке

Свима је јасно колико су и на међународном и на локалном нивоу банке важне, поготово зато што су и многе друштвено-политичке промене условљене њиховим вредностима и ангажманом, па је стога веома битно, бар онолико колико нам је потребно, знати како банке послују и на који начин то утиче на наш свакодневни живот. Јасно је и да је досадно и да оптерећује рачунање камата и главнице, и откуд толико на рачуну када смо били уверени да имамо више, или пак мање, али да бисмо свој буџет сачували, а животни стандард одржали, заиста је потребно и да као обични грађани упознамо начин функционисања банака.

Велику прекретницу у функционисању модерне цивилизације представља појава новца. Развој друштвених односа, привреде, индустрије и технике условљени су том појавом. Новац је, наравно, повукао за собом формирање банака, као водећих финансијских институција када је у питању заштита и управљање новцем и за појединце и за организације. Од рада банака, тј. нивоа заштите

и доброг управљања новцем зависи и степен поверења становништва и установа у њих, као и одржање финансијског система. Уколико финансијска моћ појединаца претегне, повећава се и њихова способност да преузму контролу над економијама, па чак и комплетним владама, што води и до контроле много већих заједница. Последица таквом поступања била би изузетна нестабилност економија и политика конкретних региона, па и међународних подручја.

Фото: АИ

ђивање правне сигурности и ефикасности у извршавању обавеза на финансијском тржишту, ради очувања и јачања стабилности финансијског система.

21) Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Сл. гласник РС” бр. 113/2017, 91/2019, 153/2020 и 92/2023), којим су прописане радње и мере које се предузимају ради спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма, с тим што је њим и уређена надлежност Управе за спречавање прања новца, као и надлежност других органа за спровођење одредаба тог закона.

22) Закон о обављању плаћања правних лица, предузетника и физичких лица која не обављају делатност („Сл. гласник РС” бр. 68/2015), којим су уређена права и обавезе правних лица, предузетника и физичких лица која не обављају делатност у вези са отварањем текућег и другог платног рачуна, као и обављањем платних трансакција преко тог рачуна, при чему се одредбе овог закона које се односе на правна лица примењују и на огранке страних привредних друштава који су основани у складу са законом којим се уређује оснивање привредних друштава.

„Новац је нови облик ропства, који се разликује од старих само у чињеници да је безличан, пошто нема међуљудскости између господара и роба” – Лав Николајевић Толстој

Не само криза економије и политике већ, много више од тога, криза вредности и одрживог развоја указују на то да сви – од надлежних институција до истакнутих појединаца – треба добро да размишљају о превреднова-

њу друштва таквог какво јесте и унапређењу постојећих вредности да би живот једном заиста био по мери свих људи, а да би се задати циљеви некако и остварили. Банке, чињеница је, играју значајну улогу у креирању света какав јесте. Оне имају и моћ и средства, али је онда на владама и народима да их усмеравају и притискају да те своје моћи и средства не користе искључиво за сопствену добробит. Како је приметио и амерички председник Томас Џеферсон почетком 19. века: „У случају када би амерички народ икада пренео контролу издавања своје валуте на банке, ове ће као и фирме, које се око њих формирају, применом инфлације и дефлације, одузимати на роду имовину који су њихови очеви запосели на континенту све док се деца бескућници не пробуде. Издавање новца мора бити одузето банкама и пренето на конгрес и народ. **Искрено верујем да су банке, с правом да издају новац, опасније за личну грађанску слободу него једна стајаћа војска.**”

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

¹ <https://www.worldbank.org.ro/about-banks-types-of-banking>

² <https://www.britannica.com/money/bank/Historical-development>

³ <https://money-gate.com/first-bank-in-world/>

⁴ <https://www.ubs-asb.com/korisnici-finansijskih-usluga/finansijska-edukacija/da-li-ste-znali>

⁵ <https://www.un.org/en/observances/international-day-of-banks>

⁶ <https://www.unepfi.org/banking/bankingprinciples/>

⁷ <https://www.unepfi.org/banking/bankingprinciples/>

Прејлед јуриса...

ИЗДАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА...

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

- Правилник о обрасцима у поступку остварења права на новчану социјалну помоћ („Сл. гласник РС” бр. 90/2024 од 15. 11. 2024)
- Правилник о начину вршења надзора над стручним радом органа старатељства („Сл. гласник РС” бр. 92/2024 од 22. 11. 2024)

ЗДРАВСТВО

- Правилник о ближим условима и начину вршења процене здравствених технологија („Сл. гласник РС” бр. 87/2024 од 1. 11. 2024)
- Правилник о допунама Правилника о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе („Сл. гласник РС” бр. 87/2024 од 1. 11. 2024)
- Правилник о допунама Правилника о обележавању и садржају упутства за употребу медицинског средства („Сл. гласник РС” бр. 87/2024 од 1. 11. 2024)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о номенклатури здравствених услуга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 89/2024 од 8. 11. 2024)
- Одлука о изменама и допунама Одлуке о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини чији је режим издавања на рецепт („Сл. гласник РС” бр. 90/2024 од 15. 11. 2024)

САОБРАЋАЈ

- Правилник о измени Правилника о захтевима за безбедност пловила за рекреацију и пловила на водомлазни погон („Сл. гласник РС” бр. 87/2024 од 1. 11. 2024)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Сл. гласник РС” бр. 89/2024 од 8. 11. 2024)

- Уредба о изменама и допуни Уредбе о категоризацији државних путева („Сл. гласник РС” бр. 90/2024 од 15. 11. 2024)

- Уредба о употреби струганог асфалта приликом реконструкције и рехабилитације јавног пута („Сл. гласник РС” бр. 92/2024 од 22. 11. 2024)

ПОДСТИЦАЈИ, ДРЖАВНА ПОМОЋ

- Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2024. години („Сл. гласник РС” бр. 86/2024 од 29. 10. 2024)

- Правилник о измени Правилника о начину остваривања права на основне подстицаје у биљној производњи и обрасцу захтева за остваривање тих подстицаја („Сл. гласник РС” бр. 87/2024 од 1. 11. 2024)

- Правилник о начину на који се врши изостављање заштићених података у актима Комисије за контролу државне помоћи („Сл. гласник РС” бр. 87/2024 од 1. 11. 2024)

- Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2024. години („Сл. гласник РС” бр. 89/2024 од 8. 11. 2024)

- Уредба о изменама и допуни Уредбе о утврђивању Програма подршке развоју пословне инфраструктуре у 2024. години („Сл. гласник РС” бр. 89/2024 од 8. 11. 2024)

- Правилник о изменама Правилника о подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства за набавку квалитетних приплодних грла за унапређење примарне сточарске пољопривредне производње („Сл. гласник РС” бр. 89/2024 од 8. 11. 2024)

- Уредба о измени Уредбе о распореду и коришћењу средстава за субвенционисање заштићених природних добара од националног интереса у 2024. години („Сл. гласник РС” бр. 90/2024 од 15. 11. 2024)

Прејлед пројиса...

ПРОИЗВОДЊА ХРАНЕ

- Правилник о изменама Правилника о максималним концентрацијама одређених контаминената у храни („Сл. гласник РС” бр. 90/2024 од 15. 11. 2024)
- Уредба о обавезној производњи и промету хлеба од брашна „Т-500” („Сл. гласник РС” бр. 92/2024 од 22. 11. 2024)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

- Правилник о изменама Правилника о условима у погледу објеката и опреме које морају испуњавати одгајивачке организације и организације са посебним овлашћењима, као и о условима у погледу стручног кадра које морају испуњавати организације са посебним овлашћењима („Сл. гласник РС” бр. 87/2024 од 1. 11. 2024)
- Упутство о измени Упутства за израду и спровођење плана интегритета („Сл. гласник РС” бр. 87/2024 од 1. 11. 2024)
- Одлука о утврђивању Тарифе стварних трошкова за услуге издавања лиценци за лица која испуњавају услове за израду докумената просторног и урбанистичког планирања („Сл. гласник РС” бр. 88/2024 од 7. 11. 2024)
- Уредба о утврђивању Канцеларије за информационе технологије и електронску управу као пружаоца услуге управљања квалификованим средством за креирање електронског печата на даљину („Сл. гласник РС” бр. 89/2024 од 8. 11. 2024)

- Одлука о висини накнаде за објављивање аката који се обавезно објављују у „Службеном гласнику РС” уз плаћање накнаде и висини накнаде за објављивање аката правних и физичких лица чије објављивање у „Службеном гласнику РС” није обавезно, у 2025. години („Сл. гласник РС” бр. 89/2024 од 8. 11. 2024)
- Уредба о утврђивању елемената Годишњег програма пословања за 2025. годину, односно трогодишњег програма пословања за период 2025–2027. године јавних предузећа и других облика организовања који обављају делатност од општег интереса („Сл. гласник РС” бр. 90/2024 од 15. 11. 2024)
- Уредба о изменама и допуни Уредбе о специјалној и посебним јединицама полиције („Сл. гласник РС” бр. 90/2024 од 15. 11. 2024)
- Наредба о предузимању мера за спречавање уношења, појаве, ширења и сузбијања заразне болести куге малих преживара – *Peste des petits ruminants* у Републику Србију („Сл. гласник РС” бр. 90/2024 од 15. 11. 2024)
- Правилник о броју јавнобележничких места и службеним седиштима јавних бележника („Сл. гласник РС” бр. 91/2024 од 21. 11. 2024)
- Уредба о измени и допуни Уредбе о износу и начину исплате накнада за вршење војне обавезе („Сл. гласник РС” бр. 92/2024 од 22. 11. 2024)
- Правилник о измени Правилника о оверавању аутоматских вага са сабирањем дисконтинуираних резултата мерења (вага са кошом) („Сл. гласник РС” бр. 93/2024 од 25. 11. 2024)

WWW.PROPISI.NET

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис: САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед